1850. N°. 118.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG, 27 SEPTEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 26 September.

In de *Amsterd.* en *N. Rott. Cour.* van heden wordt het navolgende artikel aangetroffen:

Met belangstelling verneemt men, dat de aanhoudende pogingen van het raadslid Gevers, tot beëindiging der geschillen ter zake van het Huiszittenhuis te Leyden gerezen, tot een gewenscht resultaat hebben geleid. Het op 15 October 1849 door dien Heer aan den Raad gedaan voorstel, door meerderheid ééner stem verworpen, en vruchteloos beproefd zijnde, in de voorstellen van den Hoogen Raad van 12 April ll. zoodanige wijzigingen te brengen, waardoor dezelve bij den Raad der stad Leyden konden worden aangenomen, heeft de Heer Gevers, met drie zijner mede-ingezetenen, het raadslid Hartevelt en de Diakenen Stoffels en de Breuk, in de maand Julij ll. een nieuw concept van transactie, bij den Stedelijken Raad en den Kerkeraad ingediend; welk stuk op den 2den September ll. onder eenige wijzigingen bij den Raad goedgekeurd zijnde, op gisteren, behoudens eenige geringe veranderingen, de adhaesie van den Kerkeraad heeft mogen bekomen.

Men vertrouwt dat, ten gevolge der nu eenmaal plaats hebbende toenadering, tusschen Regering en Kerkelijk Bestuur, de rampzalige verdeeldheid, die sints geruimen tijd te Leyden plaats had, eerlang geheel zal verdwijnen, en de gerezene geschillen op eene behoorlijke wijze zullen worden vereffend.

[Tijdens de uitgave van ons vroeger nummer, van deze zaak niets bepaalds bekend zijnde, hebben wij geene vrijheid gevonden van de ons toegekomen geruchten destijds gebruik te maken. Thans zijn wij in staat bij bovenstaand berigt te voegen: dat de Kerkeraad de wijzigingen, in het door den Raad aangenomen concept, door haar verlangd, onmiddelijk aan den Stedelijken Raad met eene memorie van toelichting heeft overgemaakt, hierdoor een blijk van ware zucht tot vereffening der geschillen met de Regering gevende.]

— De *Drentsche Courant* verhaalt dat in eene stad bij Assen, zeker Heer ter marktdag, aan de boeren op zijn kantoor een gedrukt lijstje gaf, met candidaten voor de Provinciale Staten, waarop de candidaat van een andere partij niet stond. Zoodra die partij daar achter kwam, liet ze terstond een lijstje drukken waarop hun candidaat stond en door lieden aan de poorten de ontvangene lijstjes der boeren tegen deze inruilen, omdat er met het eerste lijstje een abuis had plaats gehad.

O, vrije verkiezingen!

— Bij de verkiezing van twee Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in stede van de Heeren Dullert en de Man, welke elders zijn verkozen, in het hoofdkiesdistrict Arnhem, zijn uitgebragt 1712 geldende stemmen, eene volstrekte meerderheid opleverende van 857 stemmen. Daarbij heeft bekomen de Baron van Lijnden 835, de Baron Mackay 796, de Heer Gryot 550 en de Heer G. J. C. Schneither 457 stemmen, en zal derhalve tusschen deze bij herstemming moeten beslist worden.

— In het kiesdistrict Utrecht is tot Lid van de Provinciale Staten verkozen de Heer Mr. F. van de Poll.

— Te Zierikzee de Heeren Jhr. W. D. de Jonge, W. J. van Voorst Catshoek, C. van der Stolpe Mz. en J. van der Have Cz.

— Te Goes de Heeren A. Kakebeeke, Mr. J. C. R. van der Bilt, J. F. van de Putte, B. van der Mandere, Mr. J. J. van Deinse, Mr. G. W. T. Vogelvanger, P. D. T. Pierssens en O. Verhagen.

— Te Sluis de Heeren S. H. van Diggelen, A. de Smidt, L. van den Berg, P. W. Steenkamp, H. G. Hanmacher en J. A. Blankert.

— Te Sneek de Heeren Iz. Wouters, J. A. Visser, A. H. Tromp, Mr. B. S. Stienstra, J. T. van der Brug, M. Kingma Hz., K. T. Tjebbes en Jhr. C. van Eysinga.

— Te Bergen op Zoom de Heeren Mr. H. J. van Swieten, P. J. C. R. van Hasselt en E. P. de Geus.

— Te Grave de Heeren J. F. Sengers, H. C. F. Kerstens, Mr. P. van den Heuvell, H. de Quay en R. J. N. Walter.

— Te Helmond de Heeren J. G. Frencken, J. Smits en P. A. van der Ven.

— Te Zevenbergen de Heer T. H. H. Borret.

— Uit de berigten omtrent de Maatschappij van Weldadigheid, deelen wij de volgende bijzonderheden mede:

Op den 19den Julij jl. heeft plaats gehad de Algem. Vergadering der Commissie van Weldadigheid, onder het Voorzitterschap van den tweeden Assessor, den Heer Mr. Faber van Riemsdijk, daartoe door Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, bij diens afwezigheid, gemagtigd.

Bij monde van den Heer van Hoorn van Burgh werd door de Permanente Commissie uitgebragt het Algemeen Verslag nopens den staat der Maatschappij en dien harer Koloniën over het jaar 1849.

Vervolgens werd door den Heer G. Ruitenschild verslag gedaan van het Godsdienstig- en School-onderwijs en de vruchten daarvan in de Koloniën.

Daarna werd, bij monde van den Heer van Hoorn van Burgh, door de Permanente Commissie uitgebragt het gewoon finantiëel verslag, tot toelichting der daarbij overgelegde Rekening en Verantwoording over 1849.

Onder dankbetuiging voor de mededeeling van die verslagen, werd besloten de Rekening en Verantwoording vast te stellen en met het toelichtend verslag, alsmede de beide andere, zoo even vermelde verslagen, aan de Commissie van Toevoorzigt over te leggen.

Den 22sten Julij ll. werd vervolgens de eerste vergadering der Commissie van Toevoorzigt gehouden.

Onder de blijken van belangstelling, welke de Maatschappij van tijd tot tijd ondervindt, verdient dankbare vermelding de verstrekking van Nieuwe Testamenten met Psalmen, ten behoeve der kolonisten, door het Bestuur der afdeeling van het Bijbelgenootschap te Assen.

In de vorige drie maanden is de bevolking met 330 personen verminderd, ten gevolge van het jaarlijksch ontslag en de mindere opzending van bedelaars.

De bevolking bedroeg op 1n Julij ll. 10,098 zielen.

De maand April was, tot den 24sten, voor den landbouw zeer gunstig, later koud en schraal, met nachtvorst, waardoor de plantengroei zeer achterlijk bleef. Eerst met den 20sten Mei was het doorgaande warm en droog.

De rogge heeft van den afwisselenden winter en de koude in de laatste helft van Maart geleden, doch in het voorjaar is ze nog aanmerkelijk bijgekomen, zoodat dit graan nog eene rijkelijk goede opbrengst belooft. Er is in het geheel 742 bunder met rogge beteeld.

De oppervlakte met aardappelen bepoot is 531 bunders, waarvan 17½ nieuw aangemaakte grond, die de eerste vrucht draagt.

Met zomer-gerst is bijna 77 bunder bezaaid, waaronder wederom eenige meerdere bunders himalaya-gerst, die verleden jaar zoo wel voldaan heeft. Eenige akkers zomergerst zijn op rijen gezaaid, om het verschil in opbrengst en de deugdzaamheid van het zaad, met die uit de hand gezaaid, nader waar te nemen. — Het is te vreezen, dat de langdurige droogte op dit zomergraan een zeer nadeeligen invloed zal gehad hebben. Eenige zeer vruchtbare akkers zullen evenwel een voldoend gewas opleveren.

Van de haver is 174 bunder bezaaid, die geen groot gewas zal opleveren.

Daar er al menige akker weinig belovende rogge is omgeploegd en met boekweit overgezaaid, zoo is de oppervlakte met zandboekweit, dit jaar, aanzienlijk, namelijk 46 bunders, die overal voordeelig staat. Daarbij heeft er, alleen te Veenhuizen, 70 bunder boekweiten-veengrond tijdig kunnen worden gebrand en vóór half Junij bezaaid. Slechts een enkel stukje boekweit heeft, ter oorzake van de nachtvorst, behoeven te worden herzaaid, dat buiten de Koloniën, op de eschgronden, veel menigvuldiger heeft moeten geschieden.

Aan groenland — zoo klaver als grasland — is er dit jaar in al de Koloniën 742 bunder, waarvan ⅓ zoogenaamde kunstweide of bezaaide klaver- en grasgrond, en het overige geen best natuurlijk of blijvend groenland is, hetwelk bovendien onbemest is gelaten; voorts nog 52 bunders haver in de gewone Koloniën, met klaver en graszaden gezaaid en bestemd om groen te worden afgevoerd tot beesten voeder; zijnde in alles 794 bunders.

Daarvan is van de eerste snede gehooid nagenoeg 1050 voêr best hooi, hetwelk uitmuntend is binnen gekomen.

In al de Koloniën te zamen zijn er 987 koeijen, benevens 80 trek-ossen, 119 werk paarden en 2200 schapen.

De tuinen beslaan ruim 42 bunders, waarvan ongeveer 26 bunders voor de 417 huisgezinnen der gewone Koloniën, welke tuinen, als rijkelijk bemest wordende en daardoor de droogte best kunnende weêrstaan, reeds goede vruchten geven en verder beloven, hoewel de kool van de droogte veel te lijden heeft gehad.

In het geheel is er alzoo: Winter-rogge 742, Zomer-gerst 77, Haver 174, Boekweit 116, Aardappelen 531, Groenland 794 en Tuingrond 42, te za-

men 2476 bunders; terwijl met brem overstaat, mede ter winning van zaad, 511, in alles 2987 bunders.

Van die 2476 bunders is p. m. 70 bunders groenland en 70 bunders boekweiten-veen niet bemest; maar daarentegen 17½ bunder nieuwe grond drievoudig, zoodat er inderdaad voor 2370 bunders land mest is verbruikt.

De gesteldheid van den veestapel mag gewenscht heeten. Aan de Gestichten wordt veel zuivel verkregen. Een aantal oude koeijen staat dáár te vetten, op de stallen der onder-directeurs. De schapen hebben dit voorjaar eene voldoende hoeveelheid wol afgeleverd.

Het vetmesten van varkens wordt te Ommerschans met vrucht voortgezet.

Niettegenstaande de koloniale bevolking aanzienlijk is verminderd, heeft het turfgraven, tot ongeveer 1400 dagwerk, kunnen worden volbragt.

Het weven van koffijzakken in de bedelaars-gestichten, het katoenweven in de gewone Koloniën en de katoenspinnerij aan het 3de Gesticht te Veenhuizen, blijven goed voortgaan.

De gewone werkzaamheden, ter vervaardiging van alles, wat ter voorziening der behoeften van de kolonisten en der eigene koloniale huishouding strekt, worden tegenwoordig, zoo veel doenlijk, tot den winter verschoven, om 's zomers voor den landbouw meer handen beschikbaar te hebben, waarin men reeds vrij wel is geslaagd.

Den 1sten Mei jl. brandde het fabriekgebouw te Willemsoord, genoegzaam geheel af. Met een rieten dak gedekt en bij fellen wind waren alle pogingen tot blusschen vruchteloos en moest men daarbij ook eene zeer aanzienlijke hoeveelheid katoenen-garens eene prooi der vlammen zien worden, welke niet waren verzekerd. De oorzaak is niet ontdekt.

Daar het gebouw niet konde gemist worden, heeft men het ten spoedigste herbouwd, thans het rieten dak door een pannen dak vervangen.

Dezer dagen werden wij zeer verblijd door de toekenning, aanvankelijk van de helft, der benoodigde som tot het bouwen van twee kerkgebouwen in de gewone Koloniën, met eene pastorij, in het geheel op *f* 16,200 begroot, ten behoeve der Protestanten aldaar, die daarna ook van een' eigen Herder zullen worden voorzien, en dan zullen ophouden gedeelten uit te maken van de afgelegene kerkelijke gemeenten Vledder en Steenwijkerwold; waarmede dan ook hier in de geestelijke belangen van meer dan 300 huisgezinnen, ongeveer 2000 personen uitmakende, behoorlijk zal zijn voorzien.

— De Bijlagen van het Bijblad der ***Staats-Courant***, bevat op vel 107 en volg., een breed en zorgvuldig bewerkt verslag omtrent den staat van het Armwezen in ons Koningrijk over het jaar 1848. Het beslaat 28 bladzijden in folio en loopt over alle inrigtingen die op het Armwezen betrekking hebben. Eerstelijk over besturen van Huiszittende Armen, welke onderscheiden worden in Diakoniën; — Algemeene en Burgerlijke Armbesturen; gecombineerde Armbesturen; Weezen-Armbesturen; en bijzondere besturen, krachtens erfmakingen, niet in het bezit van gestichten en dus niet tot de Godshuizen behoorende.

De Diakoniën, die de voornaamste plaats beslaan, zijn 2137 in getal, waarvan 1303 hervormden, van welke 1071 niet gesubsidieerde en 232 gesubsidieerden.

Verder loopt het verslag over commissiën of vereenigingen, die, gedurende den winter uitdeelingen doen, over genootschappen tot het verleenen van onderstand aan kraamvrouwen; over Godshuizen, met uitzondering van de gast- of ziekenhuizen, als weeshuizen ten getale van 126; gestichten voor oude lieden 114 in getal, voor oude lieden en kinderen 92, bestedelinghuizen 11, arm- of werkhuizen 76, Proveniershuizen 23, Hofjes 181, Ziekenhuizen 48. Voorts waren er in 1848, 2519 instellingen welke ten doel hebben het getal der armen te verminderen, waartoe de armen-, werk-, zondags-, bewaarscholen en dergelijke, alsmede de gestichten voor doofstommen en blinden en de Maatschappij van Weldadigheid gerekend worden, te zamen 2519 in getal en aan 2499 van welke (zijnde van 20 geene opgave ontvangen) 167,722 personen zijn onderwezen of verzorgd. Het verslag besluit met een overzigt over de banken van leening, de zieken- en begrafenisbussen, spaarbanken en spaarkassen.

Over het algemeen was de toestand gunstiger dan in 1847. De verschillende uitgaven voor de gezamentlijke besturen van huiszittende armen, worden op ongeveer *f* 6,800,000 opgegeven. Daar echter sommige administratiën hare opgaven hebben geweigerd, is deze som nog niet volledig.

Het verslag deelt verder ten aanzien der verschillende opgenoemde rubrieken, velerlei opgaven mede, die een algemeen overzigt geven van den toestand, waarin de genoemde inrigtingen zich bevinden; doch waarbij men niet verder is kunnen treden in het onderzoek omtrent de meer bepaalde oorzaken der armoede, noch in vergelijking en beoordeeling van 't geen in het beheer der middelen, of in uitdeelingen der giften en toeverzigt op de armen, in verschillende plaatsen opmerkelijk was of tot waarschuwing of navolging dienen kon; waarom het ook als grootendeels getalsopgaven bevattende, verder minder geschikt is, om bij uittreksel te worden medegedeeld.

— Volgens een particulier berigt, is de overeenkomst tusschen de Regering van Nederl. Indië en den Heer Cores de Vries, tot daarstelling, door den laatste, van eene geregelde stoomboot-communicatie met de buiten-bezittingen, eindelijk tot stand gekomen, en wordt de geteekende overeenkomst met dezen landpost verzonden. Algemeen is men van gevoelen dat de handel tusschen hier en de buiten-bezittingen, door het daarstellen van deze gemeenschap, eene groote uitbreiding zal eerlangen.

Telegraphisch Berigt. 6 ure.

Te Gouda is verkozen tot Lid der Tweede Kamer Mr. L. Metman, met 845 stemmen.

's GRAVENHAGE, 26 September.

H. M. de Koningin bevindt zich nog steeds te Baden-Baden; hare gezondheid was merkelijk verbeterd, zoodat men spoedig een volkomen herstel kan te gemoet zien.

— Er zijn zoowel Dingsdag als Woensdag jl. Ministersraden gehouden. Men verzekert dat die in verband staan met de ontwerpen der staatsbegrooting voor 1851 en andere voordragten, welke eerlang aan de Kamers der Staten-Generaal zullen worden aangeboden. Men wil onder anderen, dat de Gemeentewet, en de voordragt nopens de plaatselijke policie, bij het Departement van Binnenlandsche Zaken in gereedheid zijn gebragt.

— De Minister van Financiën heeft, bij resolutie van 4 September jl., doen afgaan de navolgende missive:

»Met den 1sten dezer maand is in werking getreden de wet van den 12^{den} April 1850, tot vaststelling van het briefport en tot regeling der aangelegenheden van de brievenposterij.

Terwijl ik, door middel van de *Ned. Staats-Cour.*, de algemeene aandacht heb ingeroepen op de bij die wet aan den Staat toegekende uitsluitende bevoegdheid tot het overbrengen, tegen genot van vracht, van geslotene brieven of pakketten, papieren bevattende, wensch ik meer bijzonder de eerbiediging van die wettelijke opdragt van het brievenvervoer aan den Staat, aan de ambtenaren en collegiën, onder mijn departement behoorende, voor te schrijven.

Het is mijn ernstig verlangen, dat allen, die in betrekking onder mijn departement ressorterende, zijn geplaatst, gelijk ik vertrouw, zich zorgvuldig wachten zullen voor elke overtreding en ontduiking der bedoelde wet, hare krachtdadige handhaving ook zullen verzekeren, door de aanneming te weigeren van brieven of pakketten, welke zij ontwaren, in strijd met de wet aan hen verzonden te zijn.

Ik verzoek u, door mededeeling en aanbeveling, zooveel noodig, aan de onder uwe orders staande ambtenaren, aan deze mijne uitnoodiging het goede gevolg te willen verzekeren, dat ik er mij met vertrouwen van voorstel; zijnde, voor zooveel mijn departement betreft, stellige last gegeven, om geene brieven of pakketten aan te nemen, welke in strijd met de bepalingen der wet mogten zijn verzonden."

— De Minister van Financiën heeft aan de Heeren Arrondissements-Directeurs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, bij resolutiën van 6 September jl., doen afgaan de volgende missive:

»Bij het in werking brengen der wet van den 12^{den} April 1850, tot vaststelling van het briefport, enz., waarvan hiernevens een exemplaar aan Uw. Ed. Gestr. wordt toegezonden, en het ten uitvoer leggen der bepalingen, tot die aangelegenheid betrekkelijk, acht ik gepast, Uw Ed. Gestr. te verzoeken, de commiesen der belastingen in uwe directie, in het algemeen, te gelasten, hun toezigt mede uit te strekken tot den verboden vervoer van brieven door onbevoegde personen, en bij het ontdekken van overtredingen, deswege proces-verbaal te doen opmaken, met aanhouding der in strijd met de bepalingen der wet vervoerde brieven; terwijl vervolgens het een en ander bij den Directeur van het naastbij gelegen postkantoor behoort te worden overgebragt.

Intusschen acht ik het niet ondienstig, hierbij het verlangen te kennen te geven, dat de aandacht der ambtenaren zich inzonderheid vestige op de ondernemers der openbare middelen van vervoer, hunne bedienden, en in het algemeen op een' ieder, die kan geacht worden, er een bedrijf of kostwinning van te maken, om brieven, in concurrentie met den Rijkspost, tegen het genot van vracht over te brengen of te doen bezorgen; bepaaldelijk op hen, die bedoeld zijn bij de tweede zinsnede van art. 25 der wet.

Eindelijk verzoek ik Uw Ed. Gestr. order te stellen, dat in die gevallen, waarin de adsistentie van ambtenaren der belastingen tot het opsporen der overtredingen of tot het opmaken van proces-verbaal, door de ambtenaren van de Administratie der posterijen, of door die van de policie, als die evenzeer met het voeren van toezigt zijn belast binnen de termen der wet, mogt worden verlangd, die adsistentie dagelijks, zooveel de belangen van de administratie der belastingen zulks slechts eenigermate toelaten, verleend worde; vermits in de te zamenwerking van allen, die tot deze taak zijn geroepen, het beste middel gelegen is, om de wet, in het bedoelde opzigt, eene geleidelijke uitvoering te doen erlangen.

Provinciale Staten van Zuidholland.

Avondzitting van Dingsdag 24 September.

In deze zitting hebben de drie Commissiën, belast geweest met het onderzoek van de geloofsbrieven der benoemde leden en van de bezwaren tegen de wettigheid van sommige keuzen, hare verslagen uitgebragt. — Wordt besloten om allereerst toe te laten die leden, tegen welker toelating door de Commissiën volstrekt geene bedenkingen zijn in het midden gebragt, en later te beslissen over de al of niet toelating van die leden, waaromtrent, hetzij door de Commissiën, hetzij buiten deze Vergadering bezwaren zijn geopperd. Op tien leden na worden alsnu al dadelijk al de andere tegenwoordig zijnde leden toegelaten en leggen de vereischte eeden af volgens de Grondwet en Provinciale wet voorgeschreven.

Alsnu wordt aan de beslissing onderworpen de al of niet toelating der leden wier geloofsbrieven eenige bezwaren opleverden.

Wordt besloten, zonder discussie, de toelating van den Heer van Beeftingh uit te stellen tot dat hij verbeterde stukken zal hebben overgelegd; de Heeren Roest van Limburg, Drooglever Fortuyn en Blanke (de laatste niet tegenwoordig), Montyn, van Vollenhoven, Bisdom van Vliet, Lette Anemaet van

den Broek en A. van Weel Jz. tegen wier toelating verschillende bezwaren waren geopperd, worden na eenige beraadslaging aangenomen.

Er zijn alsnu 71 leden tegenwoordig; 5 afwezig en 4 leden voor Rotterdam nog niet gekozen.

De Heer Mackay doet een voorstel tot opschorting der werkzaamheden tot na afloop der Rotterdamsche keuzen, welk voorstel met 63 tegen 8 stemmen wordt afgewezen.

De zitting is daarna gescheiden tot morgen (Woensdag) ten 11 ure. Alsdan o. a. benoeming van leden der Gedeputeerde Staten.

Zitting van Woensdag 25 September.

In deze zitting heeft de Heer N. van Beeftingh, na het overleggen van de vereischte stukken en het doen van den eed, zitting genomen.

Daarna heeft de Heer Voorzitter het woord opgevat en eene aanspraak gehouden, waarin hij het gewigtige van de provinciale vertegenwoordiging geschetst heeft, vooral naar den werkkring bij de nieuwe wet aan haar opgedragen. Als kiezers der leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, en belast met de uitvoering van onderscheidene wetten en maatregelen van inwendig bestuur, zegt Z. Exc. o. a., zullen uwe handelingen ook van invloed zijn op meer algemeene belangen. Als wetgevers voor de Provincie, en geroepen om een zeer werkzaam deel te nemen aan het bestuur en aan de behandeling van hare gewigtigste aangelegenheden, is het grootendeels aan uwe zorgen, dat het welzijn van het gewest wordt toevertrouwd, en aan het bekleeden van meerdere magt is steeds eene grootere verantwoordelijkheid verbonden.

Z. Exc. stond vervolgens stil bij den werkkring der Gedeputeerde Staten, en zeide dat het tot de eerste onderwerpen behoort van de Prov. Staten, om, overeenkomstig de aangenomene beginselen, eene instructie te beramen, waarbij de werkzaamheden van Gedep. Staten omschreven worden. De Voorzitter verklaarde zijnerzijds de belangen van de Provincie zoo veel mogelijk te zullen bevorderen en de Staten daarin behulpzaam te zijn. Het was hem aangenaam, dat deze eerste bijeenkomst der nieuwe Staten-Vergadering plaats heeft onder omstandigheden, die voor deze Provincie over 't algemeen als niet ongunstig kunnen worden beschouwd. Hij wijst daartoe op het overgelegd verslag wegens den toestand van het gewest, en zegt den plaatselijken en provincialen autoriteiten dank, die daartoe hebben bijgedragen. Z. Exc. gewaagt van zijn bezoek aan den Hoekschen Waard en de belangrijke gemeenten daarin, waar op éene uitzondering na, orde en regelmatigheid, gepaard met eene trouwe behartiging van de belangen der gemeenten, heerschen.

Z. Exc. heeft, wat het onderwijs aangaat, op sommige plaatsen dit uitmuntend bevonden, doch niet overal de vereischte belangstelling; het getal kinderen, dat van het openbaar onderwijs gebruik maakte, bevond Z. Exc. over het algemeen te gering in genoemd gedeelte van het gewest. Hij heeft met belangstelling ook de steden Delft en Delftshaven bezocht, en verheugde zich aldaar toenemende ontwikkeling van middelen van bestaan te vernemen. Hij stond stil bij de Tentoonstelling, in eerstgemelde stad gehouden, en vestigt meer in 't breede de aandacht op het nut, maar ook de moeijelijkheid van de zaak der waterschappen; Ged. Staten hebben in den laatsten tijd de meeste zorg daaraan besteed. Inmiddels dat nieuwe reglementen van dijk- en polderbesturen vervaardigd worden, zal er welligt hier en daar eenige tijdelijke voorziening noodig zijn; een voorstel van Ged. Staten zal b. v. gedaan worden tot het voorzien in den zeer gebrekkigen toestand der zeewering van Delfland achter Loosduinen.

De hoofdzaak blijft intusschen eene spoedige en doeltreffende herziening der Reglementen, omdat daardoor de meeste ondergeschikte zwarigheden van zelve zullen opgeheven worden; terwijl alleen eene algemeene daarstelling van goede bijzondere reglementen de vereischte verbetering, gepaard met eene zeer wenschelijke vereenvoudiging en bezuiniging, zal kunnen aanbrengen.

De Voorzitter eindigt met in 't algemeen den zegen des Allerhoogsten over de beraadslagingen, ten welzijn van het gewest, af te smeeken.

Op voorstel van den Heer Mackay wordt besloten de belangrijke aanspraak, die gehouden is, te doen drukken en dezelve in de Notulen op te nemen.

Ingevolge het besluit, gisteren avond genomen, is men overgegaan tot de verkiezing van zes Leden voor de Gedep. Staten. Er worden verkozen, de Heeren Æ. Baron Mackay, omtrent wien tevens besloten wordt met 60 tegen 10 stemmen, dat hij voor de betrekking van Commissaris der Regering bij de Maatschappij van Weldadigheid, als onvereenigbaar met deze, zal bedanken; Jh^r^. A. L. Heteren Gevers; Jh^r^. M^r^. J. L. Cremer van den Berch van Heemstede; D. van Koetsveld; M^r^. C. B. Nederburgh, en E. H. Baron Rengers van Warmenhuizen.

Thans wordt, ingevolge art. 89 der Provinciale wet, overgegaan tot de keuze van een buitengewoon lid, om te beslissen in de gevallen, bij dat art. voorgeschreven en daartoe gekozen de Heer M^r^. H. C. J. Hoog.

Ingevolge het voorstel van den Voorzitter wordt besloten, de loting voor den tijd van aftreding der benoemde leden van Gedep. Staten uit te stellen, tot dat zal zijn tot stand gebragt de wet, regelende den rooster van aftreding voor de Provinciale Staten.

Tot de eerste werkzaamheden der Vergadering behooren, volgens art. 43 het maken eener instructie voor den Griffier, volgens art. 84 het ontwerpen van een reglement van orde voor de vergadering, hetwelk aan 's Konings goedkeuring moet worden onderworpen; en volgens art. 150, het vaststellen eener instructie voor het collegie van Gedep. Staten.

De voordragten daartoe zullen worden ontworpen door drie commissiën, welke, op voorstel van Jh^r^. M^r^. J. C. de Jonge, door den Voorzitter aldus worden zamengesteld:

Commissie voor de instructie van den Griffier, de Heeren: van Heteren Gevers, van Zegwaard en Metelerkamp.

Commissie voor het reglement van orde der Provinciale Staten, de Heeren: Nederburgh, van Dam van Noordeloos, van der Wayfort en Hoekwater.

Commissie voor de instructie van Gedep. Staten, de Heeren: Cremer van den Berch, van Ryckevorsel, Rengers, van Driel, Hein en Mock.

Daarna wordt tegen Vrijdag den 27sten dezer aan de orde gesteld de verkiezing van zeven leden voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

De zitting wordt verdaagd tot morgen middag ten 12 ure.

AMSTERDAM, 24 September.

In den afgeloopen Zomer vereenigden zich de Heeren W. H. Warnsinck Bz., Prof. A. des Amorie van der Hoeven, D^r^. B. ter Haar, Jh^r^. M^r^. J. de Bosch Kemper, N. Pieneman, J. B. van Bree, I. Warnsinck en A. van Lee, tot eene Commissie, met bedoeling, om aan Neêrlands geliefden Dichter, Hendrik Tollens, Czoon, den 24sten September 1780, te Rotterdam geboren, bij zijnen 70sten verjaardag, een blijk van nationale erkentenis aan te bieden, door het verzamelen van gelden voor een Fonds, onder den naam van Tollens-Fonds, waarvan de rente zou moeten strekken om, naar de keuze des Dichters, hetzij 1°. op zekere tijden, b. v. om de drie jaren, eene gratificatie tot aanmoediging toe te kennen aan een of meer schrijvers van het bestgekeurde der verschenen werken in proza of poëzy; hetzij 2°. te strekken tot ondersteuning van ongelukkig geworden prosaschrijvers of dichters, of van hunne nagelaten betrekkingen; of wel eindelijk 3°. tot het daarstellen van beurzen, waaruit hunne zonen konden studeren of tot de beoefening van eenige kunst worden opgeleid.

De Commissie stelt zich voor, om de Namen van allen, die tot dit doel hebben bijgedragen, in een Album te doen inschrijven, en deze Naamrol den Heer Tollens aan te bieden.

Nog heeft de Commissie goedgevonden, om aan den geliefden Zanger eene gouden Medaille aan te bieden, met zijn Borstbeeld en het Opschrift, Nederland zijnen geliefden volksdichter, 24 Sept. 1850. Exemplaren in Brons of Zilver zullen later verkrijgbaar zijn. Bij de Commissie blijft inmiddels de deelneming aan het Tollens-Fonds opengesteld.

Gisteren begaven zich drie leden dier Commissie, de Heeren W. H. Warnsinck, D^r^. B. ter Haar en A. van Lee, naar Rijswijk, ten einde den geliefden volksdichter met het plan bekend te maken en hem de gouden medaille aan te bieden. Dit gezelschap, van 's Hage derwaarts wandelende, werd door het rijtuig van Z. Exc. den Minister van Justitie ingehaald, die verzocht de deputatie bij hem plaats te nemen.

Zóó kwam het gezelschap bij den Heer Tollens, die geheel onbewust was van de eer die hem wachtte. De Minister nam het woord, begroette den grijsaard op zijn jaardag, betuigde hem, ook namens zijne ambtgenooten de hoogste achting (terwijl de Minister Thorbecke zijne hulde schriftelijk zond) en overhandigde hem eindelijk, namens Z. M., de insignia van het kommandeurschap der orde van den Nederl. Leeuw.

Welsprekend en met nadruk betuigde de Minister, hoezeer Z. M. den onberekenbaar nuttigen invloed erkende, door Tollens heerlijke poëzy op burgerdeugd en huiselijk leven uitgeoefend, en hoe gaarne Z. M. daarvan een blijk gaf, in de decoratie die Hij hem op zijn 70sten verjaardag schonk.

Daarna sprak de Heer Warnsinck onzen Tollens aan, reikte hem het gemelde plan over, verzocht daarop zijne beslissing en schonk hem ten slotte de medaille.

Met geestdrift voerde de Heer Warnsinck het woord en naauwelijks was zijne hartelijke toespraak geëindigd of de Minister verzekerde, dat ook Z. M., bekend met het plan van oprigting van het Tollens-Fonds, in het welslagen daarvan het levendigst belang stelde.

Zóó mogt Tollens zijn 70sten jaardag vieren! Hij was tot tranen toe geroerd. Wat moet zulk een oogenblik geweest zijn voor den man, die zoo treffend en hartelijk weet te spreken, en nu tot dank niets meer kon geven dan een handdruk.

Onder de menigvuldige blijken van hulde en hoogachting, zegt de *N. R. Cour.* aan onzen grijzen dichter Tollens op zijn 70sten verjaardag gegeven, behoort nog vermeld te worden, dat hem op dien dag namens eenige zijner vereerders uit deze stad is aangeboden een prachtig geschenk in zilver.

— De Heer Stumpff had gisteren avond allen, die belang stellen in kunst en wetenschap uitgenoodigd, ter bijwoning eener verrassing, in zijne fraaije zaal *Frascati*. De opgekomenen aanschouwden daar de heerlijke uitwerking, door eene *voortdurende*-electro-galvanische verlichting te weeg gebragt. De gaz-lichten verdwenen eensklaps en een helder zonlicht herschiep den avond plotseling in licht klaren dag, die bijna een half uur aanhield, waarna als door een tooverslag het daglicht weder voor de vele gazlichten plaats maakte. Indrukwekkend voorzeker is zulk een schouwspel. Een betrekkelijk zeer klein lichtpunt was voldoende de groote en ruime zaal in helderder glans te doen schijnen dan het gaz zulks vermag, en alles geheel anders voor het oog te vertoonen. Deze goed gelukte proeve verschilt in zoo verre van eene vroegere, op eene andere plaats onzer stad genomen, dat de tegenwoordige met het *voortdurend* licht genomen werd, welke eigenschap tot nog toe aan het electro-galvanische licht niet kon worden gegeven, en dat deze eigenschap eindelijk het gevolg is van nieuwe ontdekkingen op het onafzienbare veld van wetenschap en kunst. De Heer Stumpff, naauw niet die in het buitenland uitgedachte verbeteringen bekend, beijverde zich, ze in zijn lokaal door den werktuigkundige Piccalaga het eerst in toepassing te brengen.

GRONINGEN, 23 September.

De stad is vol drukte, schrijft men van daar, wegens het Akademiefeest, dat heden begint, overal is men ijverig in de weer en talrijke gasten komen reeds van alle zijden toestroomen.

Een zeer prachtige banier met het wapen der Akademie is dezen morgen door een twaalftal jonge Dames aan de Heeren Studenten geschonken, om nu en in het vervolg bij alle optogten gedragen te worden.

Wij vernemen dat onder anderen de volgende Hoogleeraren de Akademiën en Athenaea van ons Rijk bij het Akademiefeest alhier zullen vertegenwoordigen, de Heeren: Rooijaards en Donders, van Utrecht, Krieger, van Leyden, des Amorie van der Hoeven en Baumhauer, van Amsterdam, en van der Willigen, van Deventer.

Gisteren avond heeft het korps Hoornblazers van het flankbattaillon 3de reg. inf., eene serenade gebragt aan Z. Exc. den Heer Staatsraad, Commissaris des Konings; den Generaal-Majoor Goetz; den Colonel Hubar en den Heer Burgemeester.

Heden namiddag ten 5 ure zal door den Hoogleeraar W. Muurling, in de Nieuwe Kerk, eene Academiepreek gehouden worden. — Te 8 ure zal de Reunie van Oud-Studenten plaats hebben. Men denkt dat het getal deelnemers daaraan 400 zal bedragen. Ten 9 ure zal hun van wege de tegenwoordige Studenten, eene serenade gebragt worden.

Morgen ten 8 ure, zullen de feesten geopend worden door het bulderen van het kanon. Er zullen 11 schoten gedaan worden.

KERKNIEUWS.

HAARLEM, 24 September. Uit het vroeger gemaakte twaalftal is heden, door den breeden Kerkeraad der Nederd. Herv. gemeente alhier, het volgend zestal gemaakt (alph. gesteld): DD. de Blaauw, te Hoorn; Hugenholtz, te Geervliet; Uden Masman, te Vollenhoven; van der Scheer, te Hoorn; Sluiter, te Vlaardingen, en Cats Wor. te Enkhuizen; terwijl Ds. Hasebroek, te Middelburg, met het lot is afgevallen.

SNEEK, 23 September. Heden werd door den Kerkeraad der Hervormde Gemeente, uit het vroeger medegedeelde zestal Predikanten, het volgende drietal gevormd: Hugenholtz, te Geervliet; Sluiter, te Zalk, en de Vries, te Oudewater, en daaruit terstond met eenparige stemmen beroepen: de Wel-Eerw. Z. Gel. Heer H. de Vries, Pred. te Oudewater.

ROTTERDAM, 24 September. Uit een te voren gemaakt drietal, waarop gebragt waren DD. Berntrop, te Weesp; Brandes, te Kampen, en Statius Muller, te Zutphen, heeft de groote Kerkeraad der Evang. Luthersche gemeente alhier, op heden tot Herder en Leeraar beroepen den Wel-Eerw. Heer J. H. Brandes.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd: J. H. NELL
met
K. F. SEBACK.

ROTTERDAM, 25 September 1850.

PIANO FORTE.

Door bijzondere gelegenheid *uit de Hand te Koop*, een Engelsch 6-Octaafs PIANO van DITMAR & SONS, te *Londen*, rond en aangenaam van toon, voor een zeer civielen prijs.

Te bevragen bij N. F. TAVERNE, Ouden Rijn, te *Leyden*.

TE KOOP:

voor ƒ100.— een goed 6-Octaaf PIANO, en een dito VLEUGEL-PIANO voor ƒ200.—, benevens eene goede geconserveerde VIOOL, een ALT en eene HALVE VIOOL, bij C. C. BENDER, *Piano-Maker*, achter de Hooglandsche kerk, Wijk VII. No. 881, die zich bij voortduring aan zijne Begunstigers blijft aanbevelen tot het Stemmen en Repareren van Piano's en Pianino's.

Allerbeste BRIELSCHE AARDAPPELEN, waar de Ondergeteekende voor instaat.

F. ZIEMAN,
Nieuwen Rhijn bij de Heeregracht.

VERKOOPING VAN BOEKENKASTEN

in het huis op de Papengracht over het Museum, Wijk IV. No. 6.

Op Zaturdag den 28sten September 1850, 's middags ten 12 ure, zullen door C. C. VAN DER HOEK, worden verkocht: **Twaalf Boekenkasten**, waaronder vier met Deuren en Beschot, en van deze één geheel Eikenhouten; één Bruin Geverwd met Beschot en zeven Withouten Kasten, waarvan één met Beschot. Voorts een Withouten Lessenaar met Planken, en een Bibliotheeks-Trapje. *Te zien op den ochtend der Verkooping, van 9 ure af.*

Ten huize van bovengemelde Boekhandelaar zullen **Heden Namiddag** geveild worden, de Werken over Algemeene, Bijzondere en Nederlandsche GESCHIEDENIS, de KAARTEN en ATLASSEN, en daarna de Werken over AARDRIJKSKUNDE.

Zaturdag Namiddag het gedeelte der REIZEN en LEVENSBESCHRIJVINGEN; de Werken over KUNSTEN en WETENSCHAPPEN en de folio en quarto formaten der GENEESKUNDE en NATUURLIJKE HISTORIE.

AANZIENLIJKE PRIJSVERMINDERING VAN HET WETENSCHAPPELIJK WERK:

J. CLARISSE, ENCYCLOPAEDIAE THEOLOGICAE EPITOME, PERPETUA ANNOTATIONE, LITERARIA POTISSIMUM, ILLUSTRATA. Editio altera Auctior.

Vroeger ƒ8.10, thans verkrijgbaar voor ƒ5.—

Men leze over dit voor ieder Godgeleerde onmisbaar werk, de *Memoria Johannis Clarisse, Theologi*, (pag. 59, 93, 220), van zijnen Leerling den Utrechtschen Hoogleeraar H. BOUMAN, die aan deze Encyclopaedie, als het voortreffelijkste onder alle CLARISSE's werken den meesten lof toezwaait.

De Ondergeteekende bovenstaand artikel uit het Fonds van de Heeren S. & J. LUCHTMANS, te *Leyden*, aangekocht hebbende, is daardoor in de gelegenheid gesteld, tot die Prijsvermindering te kunnen overgaan, en vleit zich dat menig Godgeleerde, vooral onder de HH. Studenten, daarvan gebruik zal maken.

TIEL, September 1850. A. VAN LOON.

De Pillen van Holloway zijn zeer vermaard wegens derzelver weldadigen werking, in geval van gebrek aan spijsvertering.

In een brief van den Heer J. H. BELL, te Gelong, aan den Agent voor den verkoop der Holloway's-pillen en zalf te Melbourne, Port Philip, zegt dezelve: „Gevoel van dankbaarheid doet mij openlijk bekend maken het gelukkig herstel van mijne echtgenoot, door het gebruik dezer onvergelijkelijke Pillen. Toen wij voor omtrent negen jaren in Melbourne kwamen, leed zij aan gedurig gebrek aan spijsvertering, en verstoppingen in de ingewanden. Nadat zij met groote kosten, alle soorten van middelen daartegen had aangewend, zonder goed gevolg, begon zij de *Pillen* van HOLLOWAY te gebruiken, en nadat zij dezelven gedurende een korten tijd genomen had, was zij volkomen hersteld, en geniet thans de beste gezondheid."

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à ƒ0.90, ƒ2.10, ƒ3.30, ƒ7.75, ƒ15.50, ƒ23.50.

Potjes Zalf à ƒ0.90, ƒ2.10, ƒ3.30, ƒ8.15, ƒ15.90, ƒ23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, te *'s Hage* bij W. C. VAN DORT en te *Gouda* bij J. A. P. P. VAN DER HEYDEN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 25 September.

		Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$57\frac{7}{16}$	$57\frac{5}{8}$	$57\frac{9}{16}$
Dito Certificaten	3	$68\frac{1}{4}$	$68\frac{3}{8}$	$68\frac{1}{4}$
Dito dito	4	$88\frac{7}{8}$	89	—
Amortisatie Syndicaat	$3\frac{1}{2}$	—	—	—
Handelmaatschappij	$4\frac{1}{2}$	170	—	—
O. I. Leening	4	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg		—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
Haarlemmermeer	5	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5	$105\frac{1}{4}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	5	$105\frac{1}{4}$	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	96	—	—
Dito 1840	4	$88\frac{1}{2}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4	$88\frac{1}{4}$	—	—
Dito dito Nieuwe	4	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	—	—	—
Certificaten van dito	6	—	—	—
POLEN, Obligatiën	4	$76\frac{1}{4}$	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl.	250	—	—	—
Dito dito 1835	500	$145\frac{1}{4}$	—	—
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £ à	5 pCt.	$11\frac{7}{8}$	$11\frac{15}{16}$	$11\frac{7}{8}$
Dito dito Onbep. Stukken	5	—	—	—
Dito Obligatiën	3	$38\frac{7}{8}$	39	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	$34\frac{1}{4}$	$34\frac{7}{16}$	$34\frac{3}{8}$
Coupons Ardoins		9	$9\frac{1}{8}$	$9\frac{1}{16}$
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	5	—	—	—
Dito	4	—	—	—
Dito Metall.	5	$76\frac{1}{2}$	76	—
Dito Nieuwe	5	$81\frac{1}{2}$	82	82
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	41	$41\frac{1}{8}$	$41\frac{1}{8}$
BELGIE, Bank	$2\frac{1}{2}$	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	$2\frac{1}{2}$	$47\frac{1}{4}$	$47\frac{5}{16}$	—
BRAZILIE, 1824 100 £	5	—	—	—
PORTUGAL, te Londen	5	$36\frac{11}{16}$	$36\frac{3}{4}$	$36\frac{3}{4}$
Dito dito	4	$35\frac{3}{4}$	—	—
VENEZUELA	3	33	$33\frac{1}{4}$	—
MEXICO	5	$29\frac{3}{8}$	$29\frac{1}{4}$	$29\frac{3}{8}$
AMERIKA, Bankactiën		—	—	—

Koers van het Geld: Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Wissel-Disconto 2.

Te Leyden, ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.